

KLIMA- OG
ENERGIMINISTERIET

Klimapolitisk redegørelse 2010

Klima- og energiministerens redegørelse til
Folketinget om klimapolitikken

28. april 2010

Klimapolitisk redegørelse 2010

Klimapolitikken skal bidrage til at begrænse den globale opvarmning. Der er behov for en betydelig indsats, hvis EU's målsætning om en reduktion på mellem 80 og 95 pct. af de industrialiserede landes udledninger i forhold til 1990 skal opnås frem til 2050.

En ambitiøs klimapolitik er også tæt forbundet med vores forsyningssikkerhed og vores fremtidige vækst og har derfor en tredobbelt bundlinje. Klimapolitikken skal styrke forsyningssikkerheden ved at sikre fortsat adgang til energi til overkommelige priser. Samtidig kan klimapolitikken bidrage til at begrænse importen af fossile brændsler fra ustabile regimer og give danske virksomheder muligheden for at udnytte den stigende efterspørgsel efter energi-, klima- og miljøteknologi.

For at give et samlet overblik over regeringens klimapolitik netop nu, samt beskrive hvilke initiativer regeringen planlægger for de kommende år, er forpligtelsen for perioden 2013-2020 for de ikke-kvotefattede sektorer integreret i denne klimapolitiske redegørelse.

Regeringens klimapolitik er baseret på tre principper:

1. At Danmark lever op til vores internationale forpligtelser til reduktion af drivhusgasser på både kort (perioden 2008-2012) og længere sigt (2013-2020), og at det sker med robusthed.
2. At Danmark på længere sigt skal blive uafhængigt af fossile brændsler. Den 28. september 2010 kommer Klimakommissionen med sit bud på, hvordan dette kan realiseres i praksis. Regeringen vil efterfølgende i indeværende valgperiode følge op med en plan for, hvornår og hvordan målet om uafhængighed af fossile brændstoffer kan nås.
3. At vores klimaindsats skal være omkostningseffektiv og gennemføres inden for rammerne af en holdbar økonomisk politik. Omstillingen af det danske samfund skal ske med så få samfundsøkonomiske omkostninger som muligt.

Opfølgning på Klimakommissionens rapport vil omfatte en indsats på både kort og lang sigt. En omkostningseffektiv opfyldelse af målet om at gøre Danmark uafhængigt af fossile brændsler kan blandt andet omfatte udnyttelse af naturlige udskiftnings- og renoveringssituationer, der sikrer skiftet til effektive energianlæg og til vedvarende energi. En del af den kortsigtede indsats vil derfor også bidrage til at indfri forpligtelsen frem til 2020.

Det er centralt, at indsatsen for at leve op til vores internationale forpligtelser til reduktion af drivhusgasser i tiden frem mod 2020 sker på en måde, der under-

støtter den langsigtede omstilling mod et samfund uafhængigt af fossile brændsler. Denne omstilling skal samtidigt bidrage til at indfri EU's målsætning om inden 2050 at reducere udledningerne af drivhusgasser med 80-95 pct. i forhold til 1990 og at opretholde Danmarks høje forsyningssikkerhed.

Danmarks internationale klimaforpligtelse

COP15 viste, at klimapolitik er blevet storpolitik og anskueliggjorde samtidig de store udviklingslandes vigtighed for at løse klimaproblemet. COP15 signalerede desuden, at det globale grønne kapløb er skudt i gang.

FN's klimapanel gjorde i 2007 klart, at verden står over for en massiv udfordring i form af globale klimaforandringer, og at der er brug for handling nu, hvis de værste konsekvenser af de globale klimaforandringer skal undgås. Danmarks udledninger udgør en lille andel af de samlede globale udledninger. En fælles global indsats er derfor den vigtigste vej til at løse det globale klimaproblem.

Danmark valgte at påtage sig den store rolle som vært og formand for FN's 15. klimakonference (COP15) i december 2009 og derigennem at forsøge at skabe rammerne for, at alle FN's lande kunne blive enige om en ny ambitiøs global klimaaftale, der var et troværdigt svar på den globale klimaudfordring.

COP15 blev en international konference med deltagelse af 125 stats- og regeringschefer og over 30.000 øvrige deltagere. Resultatet af forhandlingerne blev en aftale - den såkaldte "Copenhagen Accord" eller "Københavneraftalen", støttet af en majoritet af verdens lande, herunder alle de største udledere.

Københavneraftalen indeholder nogle helt centrale kompromisser og balancer, der vil udgøre et vigtigt fundament for verdens klimasamarbejde fremover. Der indgår et fælles mål om at holde den globale opvarmning på under 2 grader, samt en fælles overordnet forståelse i forhold til målbarhed og verifikation af ulandenes indsatser.

Andre væsentlige resultater var enighed om en ramme for at indmelde nationale emissionsreduktionstiltag i begyndelsen af 2010. Det lykkedes her – i modsætning til Kyoto-protokollen – at få alle i-lande inklusiv USA med. Og for første gang er også mange ulande med, herunder de største og mest drivhusgasudledende. Samtidig er ulandene nu for første gang parate til at lade deres nationale indsatser omfattes af et internationalt regime, og til at rapportering af deres politikker kan være genstand for international konsultation og analyse. Derudover skal ulandenes internationalt finansierede tiltag underlægges international monitorering, rapportering og verifikation. Herudover bør fremhæves, at det lykkedes at få aftalt, at verdens rige lande skal afsætte betydelige ressourcer for, at verdens fattige lande kan fortsætte deres økonomiske udvikling, samtidig med at udledningen af drivhusgasser begrænses. Konkret afsættes op imod 30 mia. dollars

Samlet i offentlig finansiering de første tre år. I perioden 2012-2020 er det målet, at den samlede årlige ramme, omfattende såvel privat som offentlig finansiering, skal stige til 100 mia. dollars i 2020. Dette er en væsentlig stigning i klimastøtten fra rige til fattige lande.

Københavneraftalen kan dermed være et centralt udgangspunkt for den videre proces frem mod en ny, ambitiøs global klimaafnåte med bindende reduktionsmål, der er et troværdigt svar på klimaudfordringen. Regeringen vil derfor fortsætte den aktive indsats for en sådan aftale i sin formelle formandskabsrolle i FN-regi frem til december 2010, hvor Mexico tager formelt over. Efter gængs praksis indgår det nuværende og det kommende formandskab i et tæt parløb, med det kommende formandskab som den drivende kraft.

EU's fortsatte indsats

I den kommende tid skal EU finde sine ben igen, så EU kan være en aktør, der driver processen fremad og skaber det samarbejde, der skal til for at nå en ambitiøs international aftale. I den forbindelse skal Danmark fortsætte sit arbejde med at formulere en ambitiøs EU-linje, hvor EU kan øge sit reduktionsmål i sammenhæng med en ambitiøs global klimaafnåte, og hvor der kommer en afklaring i forhold til det juridiske set-up. Endelig skal EU være med til at sikre, at overskydende landekvoter og regneregler for optag af CO₂ i jorde og skove ikke udhuler miljøeffekten af en klimaafnåte.

Der er dog også vigtige interne klimasager på EU's dagsorden. Først og fremmest skal de sidste tekniske udeståender på plads i klima- og energipakken. Der skal blandt andet vedtages benchmarks for, hvor mange gratiskvoter virksomheder under kvotesystemet skal modtage.

Et andet vigtigt punkt bliver på EU-niveau at få sat skub i arbejdet med klimatilpasning. I de kommende år vil EU fokusere på at opbygge en solid videnbase og at integrere klimatilpasning i EU's politik. Der vil også blive tale om et øget internationalt samarbejde omkring klimatilpasning. De første politikområder, der forventes gennemgået, er landbrug, sundhed og vand.

Derudover vil Danmark fortsat arbejde for en progressiv linje i forhold til de konkrete lovgivningstiltag, der fremmer EU's opfyldelse af sine klimamålsætninger.

Danmarks klimaforpligtigelse frem mod 2020

EU traf i december 2008 beslutning om en klima- og energipakke for perioden efter 2012. Heri forpligter EU sig til en samlet reduktion af udledningen af drivhusgasser på 20 pct. i 2020 i forhold til 1990. Udledningen i energisektoren og den energitunge industri er reguleret centralt af EU's kvotesystem (ETS). Den nationale indsats efter 2012 vedrører dermed de øvrige ikke-kvoteregulerede sektorer: transport, landbrug og den resterende del af energisektoren.

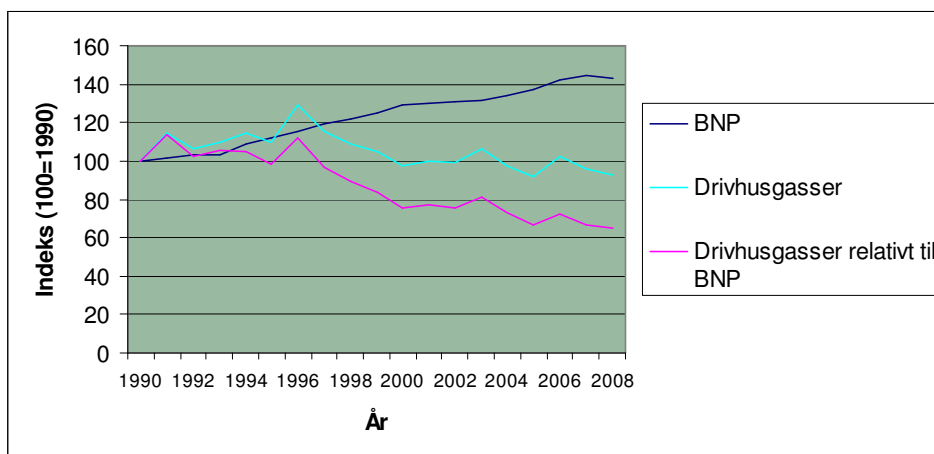
Danmarks reduktionsmål for de ikke-kvoteregulerede sektorer er på 20 pct. frem mod 2020 i forhold til 2005, hvilket er blandt de højeste i EU. Til sammenligning har andre medlemslande reduktionsmål, der spænder fra -20 pct. til +20 pct. EU er villig til at øge sin forpligtelse til en samlet reduktion på 30 pct. i forhold til 1990, hvis andre industrialiserede lande forpligter sig til tilsvarende reduktioner og udviklingslandene bidrager i tilstrækkeligt omfang i overensstemmelse med deres ansvar og respektive kapaciteter.

Danmarks udledninger af drivhusgasser

Danmarks samlede udledning af drivhusgasser i 2009 er foreløbigt opgjort til 62,1 mio. ton CO₂-ækvivalent, hvilket er et fald på ca. 10 pct. i forhold til udledningen i basisåret 1990. I samme periode er Danmarks BNP steget med mere end 40 pct.

Den klima- og energipolitiske indsats har således resulteret i lavere udledning af drivhusgasser i en periode med økonomisk vækst. Reduktionen skyldes ikke mindst det store fokus på forbedring af energieffektiviteten i Danmark, blandt andet gennem afgifter på energi både i husholdninger og erhverv, samproduktion mellem el og varme, udbygning af fjernvarmenettet og en markant udbygning med vedvarende energi. Derudover har landbrugets reduktion af kvælstofudledninger og mindre deponering af affald givet væsentlige bidrag.

Figur 1. Udvikling i Danmarks udledning af drivhusgasser sammenholdt med den økonomiske vækst 1990-2008

Note: Figuren omfatter ikke effekten af ændringer i arealanvendelsen, såkaldte sinks, samt Danmarks indsats for reduktioner i udlandet. Udledninger af drivhusgas i basisåret (1990) er i overensstemmelse med Kyoto-protokollen sammensat af udledningen af CO₂, metan og lattergas i 1990 og udledningen af de såkaldte industrielle drivhusgasser i 1995.

Kilde: DMU og Danmarks Statistik, 2009.

Den danske miljø-, klima- og energipolitiske indsats siden 1990 har dermed bidraget væsentligt til, at Danmark kan opfylde de ambitiøse internationale reduktionsforpligtelser i henhold til Kyoto-protokollen for perioden 2008-2012. Ind-

satsen bidrager til, at udledningerne forventes at falde markant frem mod 2012. Herudover har initiativerne også en vedvarende effekt på de nationale udledninger frem mod 2020.

Det klimapolitiske aspekt har haft en central placering i en række af de nyere reformpakker. Hensigten har været at få sammentænkt klimapolitikken med de øvrige hensyn på de enkelte områder. Disse initiativer omfatter især aftalen om *En grøn transportpolitik* (januar 2009), *Forårspakke 2.0* (marts 2009), *Bygningsstrategien* (april 2009) samt aftalen om *Grøn vækst* (juni 2009), jf. uddybning i tabel 1. Med *Aftalen om finansloven for 2010* blev der afsat midler til at gennemføre en renovering af statens bygninger med henblik på at reducere energiforbruget i de kommende år samt indført en skrotningsordning for oliefyr til fremme af mere moderne og klimavenlige energisystemer. Senest er vedtaget *Grøn Vækst 2.0*, der understøtter initiativerne fra aftalen om *Grøn Vækst*. Samlet bidrager initiativerne til at bringe Danmark tættere på at indfri forpligtelserne for de ikke-kvotebelagte sektorer frem til 2020.

Tabel 1. Centrale, politiske initiativer med effekt på de ikke-kvoteregulerede sektorer siden 2008.

Initiativ	Skønnet årlig effekt i 2020 i forhold til referencen* (mio. ton CO ₂ -ækv.)
Energiaftalen for 2008-2011	2,6
Forårspakke 2.0 Forårspakke 2.0 indebærer en lempelse af skatten på arbejde samtidig med, at skatten på energiforbrug og forurening hæves. De grønne tiltag i skattereformen omfatter blandt andet forøgede energifgifter på el og brændsler, forhøjelse af afgiften på andre drivhusgasser end CO₂ og indførsel af grøn ejerafgift for varebiler. Hermed forventes skattereformen, at bidrage til en reduktion af udledningen af drivhusgasser på 0,6 mio. ton CO₂-ækvivalent årligt, samt en øget andel af vedvarende energi og energibesparelser.	0,6
En grøn transportpolitik Aftalen om en grøn transportpolitik er en langsigtet satsning på et grønt transportsystem, som hviler på et fundament af tre ben, som effektivt kan reducere udledningen af drivhusgasser og samtidig sikre mobiliteten: 1. En grøn omlægning af bilafgifterne 2. Mere og bedre kollektiv trafik 3. Nye bæredygtige teknologier Hertil kommer gennemførelsen af en række tiltag, der på kort sigt vil understøtte en øget energieffektivitet i transportsektoren, blandt andet gennem mere energieffektive køretøjer og brændstofbesparende kørsel.	0,7 – 1,5

Grøn Vækst Aftalen om <i>Grøn Vækst</i> skal sikre et højt niveau af miljø-, natur- og klimabeskyttelse i overensstemmelse med en moderne og konkurrencedygtig landbrugs- og fødevarereproduktion. Aftalen indeholder blandt andet tilskud til etablering af vådområder og ekstensivering af ådale, udlægning af efterafgrøder i landbrugsområder med sårbare vandplande, støtte til energiafgrøder, pulje til etablering af biogasanlæg mv. samt pulje til etablering af økologiske biogasanlæg med henblik på at fremme landbrugets rolle som leverandør af grøn energi. Endvidere er der iværksat et udredningsarbejde vedrørende et system med omsættelige kvælstofkvoter, herunder med belysning af fordele og ulemper ved en kvotemodell i forhold til alternativer, med henblik på fastlæggelse af resterende indsatsbehov og valg af konkrete virkemidler Grøn Vækst 2.0 Aftalen om <i>Grøn Vækst 2.0</i> understøtter initiativerne i Aftalen om Grøn Vækst og lægger endvidere op til at udbrede det frie brændselsvalg til kraftvarmeverker på op til 2 MW gennem ophævelse af forbuddet mod anvendelse af afgiftsfrie brændsler (biomasse) til varmeproduktion.	0,8
Bygningsstrategi Regeringen har fremlagt en ambitiøs strategi med 22 konkrete tiltag til at nedbringe energiforbruget i såvel nybyggeri som i eksisterende bygninger. For eksisterende bygninger stilles skrappe krav til komponenterne i forbindelse med om- og tilbygninger. Komponentkravene vil fortsat være privatøkonomisk rentable i længden. Desuden øges uddannelsesindsatsen for at sikre energirigtige valg hos fagfolk. For nybyggeri strammes energikravene med 25 pct. i 2010 og med yderligere 25 pct. i gennemsnit i 2015. Endvidere sigtes mod endnu en stramning, så energibehovet i nye huse i 2020 er nedsat med 75 pct.	0,4-0,5

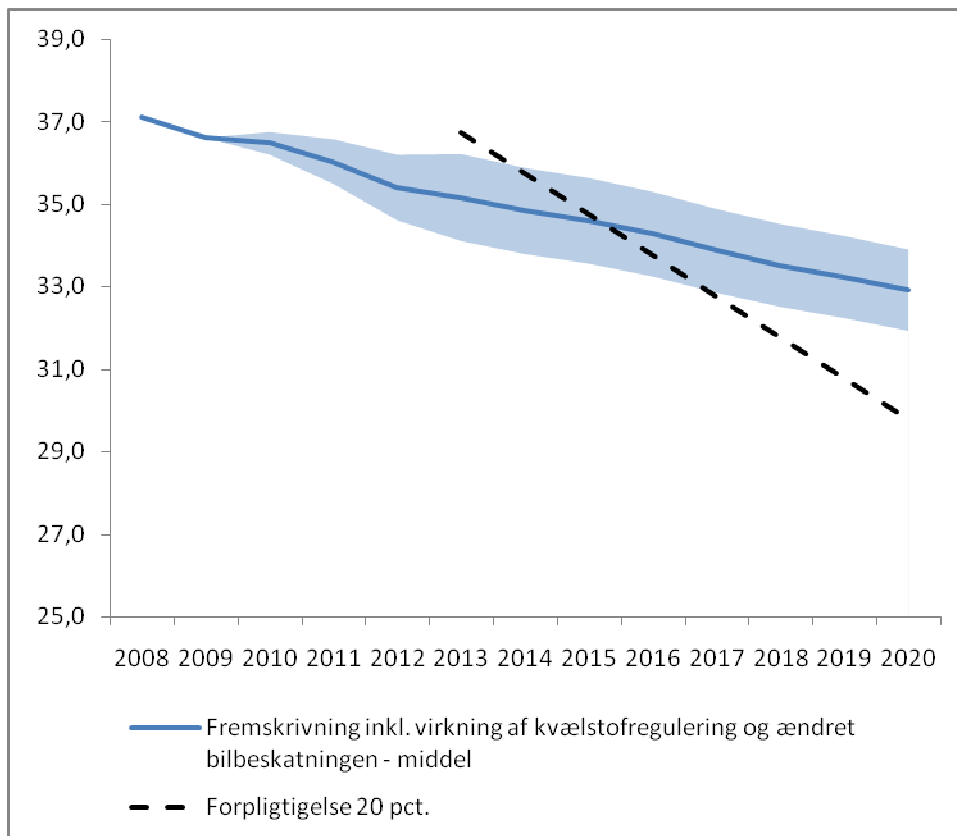
*: Effekt, hvis der ikke var vedtaget yderligere tiltag.

Den seneste fremskrivning af udledningen af drivhusgasser frem mod 2020, der omfatter initiativerne i tabel 1, er vist i figur 2.

EU's klima- og energipakke indebærer som noget nyt, at Danmarks forpligtigelse i perioden 2013-2020 er *årlig*. Det vil sige, at Danmark hvert år skal leve op til et reduktionsmål, som skærpes år for år frem mod 2020 – den såkaldte reduktionssti. Som indikeret i figur 2 forventes Danmark at overopfylde forpligtigelsen i perioden 2013 frem til og med 2015.

Fremskrivningen viser, at udledningen af drivhusgasser fra de ikke-kvoteregulerede sektorer i Danmark forventes at falde til omkring 34 mio. ton CO₂-ækvivalent i 2020. Det svarer til en reduktion på ca. 8 pct. i forhold til 2005. De allerede igangsatte initiativer jf. tabel 1 betyder både, at udledningskurven er nedadgående, og det betyder også, at de forventede udledninger tidligst fra 2015 ligger over reduktionsstien.

Figur 2. Udledning af drivhusgasser frem mod 2020 i de ikke-kvotefatte sektorer

Det skal understreges, at der er usikkerhed om både fremskrivningen og startpunktet for 20 pct. reduktionsstien. Det sidste er defineret som gennemsnittet af de ikke-kvotebelagte emissioner i årene 2008-10. Først i 2012 vil der foreligge endelige tal for disse emissioner, men foreløbige tal tyder på, at især emissionerne fra transportsektoren er faldet betydeligt pga. den økonomiske krise. Derfor kan startpunktet for 20 pct. reduktionsstien ligge noget under det i grafen angivne.

Veje til at indfri forpligtelsen (inden for de ikke-kvotebelagte sektorer)

Der er fleksibilitet indbygget i aftalen i forhold til opfyldelsen af reduktionsmålene. Danmarks overopfyldelse kan anvendes til at opfylde reduktionsmål de efterfølgende år. Hvis Danmark således i et år udleder *mindre* end reduktionsmålet for det pågældende år, er det muligt at anvende denne overopfyldelse i de efterfølgende år, hvis der i disse år sker *større* udledning end de pågældende års reduktionsmål. Overopfyldelsen kan således bruges til at udligne reduktionsindsatsen, hvis udledningerne overstiger målsætningen. Der er dog betydelig usikkerhed om såvel fremskrivningen af emissioner og udgangspunktet for 20 pct. reduktionsstien – og dermed for alle tallene i tabel 2.

Tabel 2. Reduktionsforpligtelse frem mod 2020*

Mio. ton CO ₂ -ækvivalenter	2008	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I alt ekskl. overopfyldelse	I alt inkl. overopfyldelse
Forventet emission*	37,1	35	34	34½-35	34-34½	33½-34	33½-34	33-33½	32½-33½		
Manko - 20 pct. krav	-	÷1½	÷1	÷½-0	½-1	1-1½	1½-2	2-2½	2½-3½	7½-10½	5-8

* Energistyrelsens seneste fremskrivning fra april 2010 tillagt en skønnet effekt af omlægning af bilbeskatning og markedsbaseret kvælstofregulering (mellem 0,7-1,5 mio. ton CO₂-ækv. i 2020), jf. aftalerne om *En grøn transportpolitik* og *Grøn Vækst*. Tallene i skemaer er afrundet.

Vedtager verden en international bindende klimaaf tale, hvor andre industrialiserede lande forpligter sig til tilsvarende reduktioner, og udviklingslandene bidrager i tilstrækkeligt omfang i overensstemmelse med deres ansvar og respektive kapaciteter, er EU villig til at skærpe målet i 2020 til 30 pct. under 1990-niveauet. Perioden, som EU og Danmark har til at nå et eventuelt skærpet mål, udskydes ikke i takt med, at beslutningen om en international klimaaf tale udskydes. Ved planlægningen af den danske klimapolitik skal derfor tages højde for, at EU kan påtage sig et mere ambitiøst mål.

Danmark vil arbejde for, at reduktionsmålene kan opfyldes på den mest omkostningseffektive måde. Det er samfundet bedst tjent med. Derfor vil Danmark i forbindelse med en skærpelse af reduktionsmålet til 30 pct. arbejde for fleksibilitet i opfyldelse af målsætninger mellem de kvoteomfattede og de ikke-kvoteomfattede sektorer.

Kyoto-protokollens såkaldte "fleksible mekanismer" giver mulighed for, at industrilandene kan supplere hjemlige CO₂-reduktioner med klimaprojekter i Østeuropa og ulandene. Herigennem sikres en overførsel af kapital og moderne teknologi til fremme af økonomisk vækst og renere miljø. Projekterne er underlagt et omfattende godkendelses- og kontrolsystem styret af FN. Danmark har siden 2003 udviklet og gennemført ca. 65 JI/CDM-klimaprojekter i 14 lande. Ca. ¾ af projekterne er inden for vedvarende energi som biogas, biomasse og vind bl.a. også for at fremme teknologioverførsler inden for sektorer, hvor dansk knowhow har en international styrkeposition. I den danske indsats er lagt vægt på, at kreditterne stammer fra konkrete bæredygtige projekter, hvor der ikke hersker tvivl om, at der sikres reelle, additionelle drivhusgasreduktioner på en måde, der også er miljømæssigt og socialt ansvarlig.

Muligheden for at anvende fleksible mekanismer vil også være en realitet i henhold til EU's klima- og energipakke for perioden 2013-2020. EU's klima- og energipakke indeholder endvidere en yderligere fleksibilitet, der giver medlemslande mulighed for at opkøbe landekvoter (emissionsrettigheder) i andre EU-lande og derved reducere behovet for hjemlige reduktioner.

Regeringen vil i 2010 starte et pilotprojekt i Danmark, som bygger på de samme principper som de internationale klimaprojekter. Staten kan gennem denne forsøgsordning finansiere innovative, nationale CO₂-reduktioner, som vil indgå i Danmarks samlede reduktioner. Projekterne vil kunne udformes og gennemføres af en række forskellige parter, eksempelvis virksomheder, landbrug eller organisationer. På denne måde sikres hjemlige reduktioner samtidigt med at der kan skabes grobund for udvikling af nye drivhusgasreducerende virkemidler og eksportmuligheder af grønne teknologier.

Principper frem til 2020

På grund af en løbende og vedvarende klimaindsats er Danmark i den fordelagtige situation, at vi i princippet først behøver at iværksætte nye tiltag for at indfri vores forpligtelser fra 2015. Konkret vil tiltagene skulle levere en samlet reduktion på mellem 7 og 10 mio. ton. Dette gælder vel at mærke kun i en situation, hvor EU skal reducere med 20 pct., og Danmark ikke vælger at benytte muligheden for at anvende overopfyldelsen i begyndelse af perioden. Omfanget af initiativer, der skal igangsættes frem mod 2020, afhænger derfor både af internationale og af nationale politiske valg. Benyttes overopfyldelsen, reduceres mankoen til 5 til 8 mio. ton og behovet for yderligere tiltag reduceres, men hæves EU's samlede reduktionsmålsætning til 30 pct., vil behovet øges.

Danmark bør tænke langsigtet og lægge en klimapolitisk kurs, der både omfatter muligheden for en øget forpligtelse frem til 2020, men som også ser ud over 2020. Til dette sidste formål har Regeringen nedsat en Klimakommission. Den langsigtede plan for, hvordan Danmark bliver uafhængige af fossile brændsler vil naturligvis også kunne bidrage positivt til indfrielsen af det kortsigtede mål (2013-2020). I dette arbejde vil Regeringen agere efter en række principper, der vil være bærende for indfrielsen af målsætningerne i perioden frem til 2020 uagtet det absolutte reduktionsmål.

Robuste løsninger

Danmark indfrier sine internationale forpligtelser til reduktion af drivhusgasser på både kort sigt (perioden 2008-2012) og længere sigt (2013-2020). Det vil ske med robusthed. Der skal derfor igangsættes initiativer, der samlet set har så stor en effekt, at uventede stigninger i drivgasudledende aktiviteter i Danmark ikke kan bringe indfrielsen af målsætningen i fare. Det er nødvendigt for at reducere den usikkerhed, der altid vil være forbundet med en indsats, der rækker over ti år frem i tiden.

Robuste løsninger indebærer blandt andet, at overopfyldelsen i de første år af perioden 2013-2020 samt de fleksible mekanismer vil indgå i den videre planlægning med henblik på at kunne anvendes dels som en fleksibel sikkerhedsbuffer, dels at kunne bidrage til at indfri vores reduktionsforpligtelse. Anvendelsen af

disse virkemidler i målopfyldelsen vil afhænge af størrelsen af reduktionsforpligtelsen.

Regeringen vil vedvarende anvende kreditter, der stammer fra konkrete bæredygtige projekter, hvor der ikke hersker tvivl om, at der sikres reelle, additionelle drivhusgasreduktioner på en måde, der også er miljømæssigt og socialt ansvarlig.

Vejen mod uafhængighed af fossile brændsler

Indsatsen skal understøtte Danmarks langsigtede målsætninger om uafhængighed af fossile brændstoffer.

En langsigtet strategi om uafhængighed af fossile brændsler indebærer en omfattende omstilling af Danmarks energiproduktion og energiforbrug også i årtierne efter 2020. Selvom Danmarks internationale reduktionsforpligtelser indtil videre kun rækker til 2020, vil udledning af drivhusgasser fortsat skulle reduceres som en del af den langsigtede strategi. Det er derfor regeringens målsætning, at Danmarks faktiske udledninger i 2020 skal være faldet væsentligt i forhold til i dag, så Danmark ved udgangen af perioden 2013-2020 står med et godt udgangspunkt for at kunne fortsætte reduktionerne og forfølge de langsigtede klimamålsætninger og målsætningen om et Danmark uafhængigt af fossile brændsler.

Det indebærer blandt andet, at nationale virkemidler udgør kernen i den danske klimaindsats; eventuelt suppleret med handel med emissionsrettigheder internt i EU og med bæredygtige klimaprojekter i Østeuropa og ulandene.

En omkostningseffektiv og holdbar klimaindsats

Det tredje bærende princip er, at regeringens klimapolitik skal være omkostningseffektiv. Det indebærer, at de nødvendige reduktioner og den nødvendige omstilling af det danske samfund skal ske med så få samfundsøkonomiske omkostninger som muligt. For investeringskrævende reduktionstiltag gælder generelt, at de er væsentlig billigere, hvis de sker i forbindelse med naturlig udskiftning af udtjent udstyr og eller ved større renoveringer, som udføres af andre årsager. Energiforbrugende udstyr og bygninger har meget lange levetider, og derfor binder nye køb typisk energiforbruget og dermed udledningen langt ud i fremtiden. Med henblik på at virkeliggøre visionen om et samfund uafhængigt af fossile brændsler effektivt og med lavest mulige omkostninger, skal der arbejdes for at tilrettelægge energipolitikken, så nyinvesterings- og udskiftningssituationer udnyttes bedst muligt.

Regeringens klimapolitik skal gennemføres inden for rammerne af en holdbar økonomisk politik. Mulighederne for at finansiere reduktionsindsatsen via de offentlige finanser er stærkt begrænset.

Da indsatsen for reduktioner i udledningen af drivhusgasser strækker sig over en lang årrække, kan en omkostningseffektiv klimapolitik ikke fastlægges én gang

for alle. Klimapolitikken må således tage højde for den usikkerhed, der nødvendigvis knytter sig til fremtiden. Derfor skal indsatsen være dynamisk. Regeringen vil løbende tilpasse brugen af virkemidler og vil løbende vurdere, om teknologiske fremskridt, nye erfaringer mv. giver anledning til at justere indsatsen, således at der konstant anvendes de mest effektive virkemidler, der er til rådighed.

Afrapportering af status for indfrielsen af målsætning for perioden 2013-2020 vil derfor indgå i de kommende års klimapolitiske redegørelser. Derved beskrives den langsigtede proces, der indfries i 2020.

Langsigtede virkemidler

Vedtagne initiativer har lagt en kurs, der reducerer udledningen fra de ikke-kvoteomfattede sektorer frem mod 2020. Målsætningen frem mod 2020 er dog kun et skridt på vej mod det langsigtede mål.

Der vil naturligvis altid være usikkerhed om en langsigtet indsats. På den baggrund vil regeringen tilrettelægge en dynamisk beslutnings- og planlægningsproces, der vil tage afsæt i de tre beskrevne principper.

Det er regeringens mål, at Danmark i 2020 skal være blandt de tre mest energieffektive lande i OECD. Samtidig skal Danmark være blandt de tre lande i verden, der løfter sin vedvarende energiandel mest frem mod 2020. Målsætningerne frem mod 2020 er dog kun et skridt på vejen mod målet om uafhængighed af fossile brændsler. Den fremadrettede proces vil indebære en langsigtet omstilling på en række områder:

- Både den centrale og den decentrale energiproduktion vil skulle omstilles til VE (vind, biomasse og andre effektive energikilder) i et tæt, internationalt samarbejde
- Det danske samfund vil i langt højere grad end hidtil skulle baseres på elektricitet frem for andre typer energi
- Større mængder af husdyrgødningen vil skulle udnyttes til energiformål
- Der vil skulle ske en markant effektivisering af vores energiforbrug i alle led af produktions- og forbrugskæden
- Der vil skulle ske en omlægning af transportens energiforbrug

Samlet set vil en række af disse omstillinger have en direkte og betydelig effekt på udledningen af drivhusgasser i både den kvote- og den ikke-kvoteomfattede sektor i Danmark på både kortere og længere sigt. Omstillinger vil skulle ske gradvist og i varierende tempi over de kommende årtier, men regeringens langsigtede indsats vil sikre, at der allerede sker den nødvendige reduktion frem mod 2020.

Regeringens opfølgning på klimakommissionens rapport vil også omfatte en indsats på kort sigt blandt andet gennem indspil til en kommende energiaftale, der vil bidrage yderligere til at reducere udledningen frem mod 2020. Regeringens indsats vil blandt andet omfatte følgende områder:

- Regeringen vil under hensyn til skattestoppet se nærmere på udformningen af den eksisterende CO₂-afgift for de ikke-kvoteregulerede sektorer. CO₂-afgiften tager i dag udgangspunkt i den forventede kvotepris på EU's kvotemarked for perioden 2008-2012 på 150 kr., men efter 2012 er Danmarks selvstændige reduktionsmål alene knyttet til de ikke-kvoteregulerede sektorer.
- Regeringen vil se nærmere på mulighederne for en øget indsats på energiområdet. Regeringens analyse viser, at der trods en betydelig indsats hidtil fortsat er muligheder på energiområdet, herunder for så vidt angår individuelt opvarmede boliger. Regeringen vil blandt andet se nærmere på mulighederne og rentabiliteten i at øge udbredelsen af fjernvarme samt mulighederne for rentable stramninger af kravene til opvarmningssystemer i husholdninger.
- Regeringen er i gang med at udarbejde et konkret forslag til en omlægning af bilbeskatningen. Forslaget skal gøre det økonomisk attraktivt at købe en energiøkonomisk bil uafhængig af teknologi. Omlægningen skal desuden skabe rammerne for, at nye transportteknologier som fx elbiler og plug-in hybridbiler kan udbredes.
- Regeringen vil desuden sikre, at der opnås mindst 10 pct. vedvarende energi i transportsektoren i 2020. Det er allerede vedtaget, at biobrændstoffer skal udgøre 5,75 pct. Regeringen vil se nærmere på opfyldelse af målet eksempelvis via nye brændstofformer, vedvarende energi i elbiler eller øget biobrændstofandel.
- Også på landbrugsområdet er der omkostningseffektive muligheder, selvom der siden 1990 er sket en stor reduktion i udledningen. For en række af disse muligheder vil der foruden reduktion af drivhusgasudledning være en positiv sideeffekt i form af bl.a. reduktion af kvælstofudvaskning, hvor Danmark er forpligtet under EU's nitrat- og vandrammedirektiv. Regeringen vil på baggrund heraf overveje initiativer i landbrugssektoren under hensyntagen til samspillet mellem Danmarks forpligtelser indenfor klima, miljø, natur og initiativernes konsekvenser for erhvervet.

En grøn vækststrategi

En ambitiøs national klimaindsats skal gå hånd i hånd med en national grøn vækststrategi og sikre, at vi både udnytter det erhvervsmæssige potentiale i den grønne vækstøkonomi og samtidig skaber et renere miljø, en rigere natur, et bedre klima og tilpasning til klimaforandringerne under hensyn til erhvervslivets konkurrenceevne.

Der er et globalt vækstpotentiale i udvikling af og forskning i løsninger og teknologier, der kan være med til at løse det globale behov for nye energikilder, miljøforbedringer og klimatilpasning. Ifølge internationale fremskrivninger er der udsigt til, at markederne for grønne teknologier og løsninger inden for klima, energi og miljø fremover vil vokse relativt mere end den generelle vækst i økonomien.

Danmark har et godt udgangspunkt for en international førerposition på flere af de voksende markeder for grøn teknologi og grønne løsninger. Målt på graden af eksportspecialisering er danske virksomheder særligt stærke inden for teknologi-områder som vind, pumper, opvarmning, nedkøling og varmeisolering samt inden for klimatilpasning og miljøteknologi, herunder vand, luft, enzymer og affald.

Regeringens ambition er, at Danmark skal være et grønt vækstlaboratorium, hvor det er attraktivt at forske i og udvikle grønne løsninger. Regeringen arbejder derfor for at skabe gode rammebetingelser i hele forsknings- og innovationskæden. Fra idéen opstår i laboratoriet til det endelige produkt kan sælges og eksporteres til markedet. Hvis Danmark skal være et grønt vækstlaboratorium, er det afgørende, at vi fastholder og udvikler de rette kernekompetencer, faciliteter og 'know-how'.

I 2010 forventes det således, at der vil blive anvendt mere end 1,9 mia. kr. til direkte statslige investeringer i grøn forskning, udvikling, demonstration og markedsmodning. Indsatsen omfatter blandt andet ordningen 'Green Labs DK', hvor virksomheder kan søge om midler til at etablere faciliteter til test og demonstration af teknologier og løsninger i stor skala, og Fonden til grøn omstilling og erhvervsmæssig fornyelse, der bl.a. kan støtte grøn innovation og markedsmodning. Indsatsen omfatter også midler til udvikling og demonstration af nye teknologier gennem både Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP) og Grønt udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP). Herudover ydes der en indsats gennem regeringens handlingsplan for miljøeffektiv teknologi som fokuserer på vand, affald og luft.

Regeringens grønne vækststrategi bygger på et tæt samspil med erhvervslivet og vidensinstitutionerne. Regeringen har i den forbindelse afholdt et grønt temamøde i Vækstforum, og klima- og energiministeren har nu taget initiativ til et Grønt Dialogforum. Her skal repræsentanter fra staten, erhvervslivet og vidensinstitutionerne drøfte, hvordan vi konkret kan blive bedre til at udnytte mulighederne for grøn vækst – vel at mærke uden at de mere energiintensive virksomheder taber markedsandele eller tvinges til at udflytte hele eller dele af produktionen til andre lande.

Regeringen vil sikre, at den internationale udvikling på grøn vækst-området følges nøje. Jo mere vi ved om udviklingen i internationale standarder og internationalt forbrug, og jo mere vi selv præger det internationale samfund og regelsæt i retning af en grøn udvikling, desto bedre har vi mulighed for at udvikle de niches,

hvor Danmark har særlige kompetencer. Derfor skal Danmark aktivt præge den internationale normdannelse på miljøområdet samtidig med, at vi løbende tilpasser vores egne miljøtiltag til krav og efterspørgsel internationalt.

Tilpasning til klimaforandringer

Den nationale klimainsats omfatter også tilpasning til de uundgåelige forandringer af vores klima. Klimatilpasning er et område, som regeringen vil have fokus på i de kommende år.

Tilpasning af samfundet skal ske på mange fronter, og regeringen vil i samarbejde med kommuner, virksomheder og borgere sikre en rettidig indsats. Regeringens klimatilpasningsstrategi baserer sig på en fleksibel og omkostningseffektiv tilgang, hvor alle aktører tager ansvar for at få tilpasset sig i tide inden for eget område.

Indsatsen skal være rettidig og fleksibel. Før der træffes omkostningstunge beslutninger, bør der foretages en afvejning af det samlede omkostningsbillede for forskellige ambitionsniveauer i forbindelse med klimatilpasning. Der skal ikke tilpasses for lidt og for sent – men heller ikke for meget og for tidligt. Klimaforandringerne sker ikke fra den ene dag til den anden, men vil være en langstrakt proces.

Indsatsen skal være videnskabsbaseret, og regeringen har derfor iværksat en række tiltag:

- En styrket forskning inden for klimatilpasning med mere end 100 mio. kr. til målrettede strategiske forskningsprojekter inden for de sidste to år. Derved styrkes videngrundlaget på et område, hvor der fortsat er stor usikkerhed.
- Etablering af Videncenter for Klimatilpasning til at indsamle, vurdere og formidle forskningsbaseret viden, som løbende vil blive stillet til rådighed på klimatilpasningsportalen, www.klimatilpasning.dk. Regeringen lægger vægt på, at den nyeste viden er til rådighed, og at videngrundlaget samtidig er tilstrækkeligt detaljeret og operativt for f.eks. kommuner og borgere.
- En samfundsøkonomisk screening af klimatilpasning startet i 2009, som forventes færdig inden sommer 2010. Screeningen, som omfatter samtlige sektorer fra klimatilpasningsstrategien, vil kunne pege på eventuelle områder, hvor der kan være behov for mere grundige samfundsøkonomiske analyser samt potentielle projekter om metodemæssige problemstillinger inden for samfundsøkonomi og klimatilpasning.

I foråret 2010 vil videncentret gennemføre en samlet undersøgelse, som vil give et bedre overblik over indsatsen ude i kommunerne. Regeringen vil løbende overvåge implementering af strategien, så indsatsen kan justeres efter behov i takt med, at man får mere viden.

Kommunerne er meget vigtige aktører i forhold til den lokale tilpasning til klimaudfordringen, men det er ikke nødvendigvis den samme udfordring de forskellige kommuner står overfor. Der findes ikke nogen 'one size fits all' model i forhold til klimatilpasning. For at understøtte kommunernes klimatilpasningsindsats har Regeringen sammen med KL nedsat en arbejdsgruppe, som i løbet af foråret 2010 vil vurdere, hvor der kan være behov for mere viden og værktøjer.

Som opfølgning på regeringens erhvervsklimapanel er der taget initiativ til at udarbejde en udredning af det fremtidige erhvervspotentiale inden for klimatilpasning. Udredningen vil fokusere på de muligheder, som klimaændringerne skaber, samt hvor man fremadrettet bør sætte ind for at styrke danske tilpasningsteknologiers eksportmuligheder.

Regeringen vil i de kommende år intensivere sin indsats i EU's klimatilpasningsarbejde, hvor rammerne for den langsigtede EU-klimatilpasningsindsats vil blive fastlagt. Den europæiske tilgang ligger meget på linie med regeringens tilgang til klimatilpasning. I første omgang vil EU-Kommissionen sætte fokus på, at der sker en øget videndeling mellem medlemslandene, og at klimaforandringerne bliver indtænkt i den eksisterende EU-regulering og i EU's forskningsprogrammer.

I efteråret 2010 vil regeringen sætte klimatilpasning på dagsordenen på en stor, national konference, hvor der vil blive gjort status over den hidtidige klimatilpasningsindsats – og samtidig sætte fokus på den fremadrettede indsats. Konferencen skal medvirke til at skabe mere opmærksomhed omkring klimatilpasningsudfordringen i Danmark og samtidig sætte fokus på løsninger på tværs af sektorer og forvaltningsniveauer.